

УДК 364-322:378.09](045)

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.6.7>

**Тетяна КОЧУБЕЙ**

доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, Черкаська обл., Україна, 20300

**ORCID:** 0000-0002-9104-8442

**Марія МОТОРНА**

аспірант, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, Черкаська обл., Україна, 20300

**ORCID:** 0000-0003-4915-0782

**Бібліографічний опис статті:** Кочубей, Т. Д., Моторна, М. В. (2024). Виклики та можливості в організації волонтерської роботи у ЗВО: огляд сучасних методів. *Ввічливість. Humanitas*, 6, 37–44, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.6.7>

## ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ РОБОТИ У ЗВО: ОГЛЯД СУЧАСНИХ МЕТОДІВ

Стаття присвячена дослідженню викликів та можливостей організації волонтерської роботи у закладах вищої освіти, яка набуває дедалі більшої актуальності в умовах соціальної нестабільності. Волонтерська діяльність розглядається як інструмент формування соціальної відповідальності, розвитку моральних цінностей і професійних компетенцій студентів. Автор аналізує основні труднощі, з якими стикаються ЗВО, зокрема низький рівень мотивації студентів, недостатність ресурсів та відсутність програм, що інтегрують волонтерство у навчальний процес.

Окрема увага приділяється сучасним підходам до організації волонтерської діяльності. Серед них – впровадження цифрових платформ для управління проєктами, побудова партнерських відносин з громадськими організаціями, інтеграція волонтерських завдань у навчальні програми, а також використання стратегії створення позитивного іміджу волонтерської діяльності. Проаналізовано приклади міжнародного досвіду, зокрема практики волонтерства у США, Німеччині, Данії, що демонструють його ефективність у різних сферах суспільного життя.

У статті висвітлено внесок студентів-волонтерів у підтримку вразливих категорій населення: дітей-сиріт, людей похилого віку, осіб з особливими потребами, а також зазначено, як така діяльність сприяє розвитку емпатії, комунікативних та лідерських навичок. Навчальні заклади, які активно розвивають волонтерство, демонструють позитивний вплив цієї роботи на формування соціально значущих компетенцій студентів.

Робота містить рекомендації для адміністрації ЗВО щодо вдосконалення волонтерських програм, зокрема інтеграції їх у навчальний процес, створення умов для мотивації молоді та розширення співпраці з іншими організаціями. Автор наголошує на необхідності подальшого вивчення впливу волонтерства на особистісний розвиток студентів і пошуку нових підходів до його популяризації серед молоді.

**Ключові слова:** волонтерська робота, заклади вищої освіти, сучасні методи, студентське залучення, соціальна відповідальність, організація волонтерства, цифрові платформи, мотивація студентів.

**Tetiana KOCHUBEI**

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor at the Department of Social Pedagogy and Social Work, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, 2 Sadova str., Uman, Cherkasy region, Ukraine, 20300

**ORCID:** 0000-0002-9104-8442

**Mariia MOTORNA**

Postgraduate Student, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, 2 Sadova str., Uman, Cherkasy region, Ukraine, 20300

**ORCID:** 0000-0003-4915-0782

**To cite this article:** Kochubei, T., Motorna, M. (2024). Vyklyky ta mozhlyvosti v orhanizatsii volonterskoj roboty u ZVO: ohliad suchasnykh metodiv [Challenges and opportunities in the organization

of volunteer work in higher education institutions: an overview of modern methods]. *Vvichlivist. Humanitas*, 6, 37–44, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.6.7>

## CHALLENGES AND OPPORTUNITIES IN THE ORGANIZATION OF VOLUNTEER WORK IN HIGH SCHOOLS: OVERVIEW OF MODERN METHODS

*The article is devoted to the study of the challenges and opportunities of organizing volunteer work in higher education institutions, which is becoming increasingly relevant in conditions of social instability. Volunteering is considered as a tool for forming social responsibility, developing moral values and professional competencies of students. The author analyzes the main difficulties faced by higher education institutions, in particular, the low level of student motivation, insufficient resources and the absence of programs that integrate volunteering into the educational process.*

*Special attention is paid to modern approaches to organizing volunteering. Among them are the implementation of digital platforms for project management, building partnerships with public organizations, integrating volunteer tasks into curricula, as well as using a strategy to create a positive image of volunteering. Examples of international experience are analyzed, in particular, volunteering practices in the USA, Germany, Denmark, which demonstrate its effectiveness in various spheres of public life.*

*The article highlights the contribution of student volunteers to supporting vulnerable groups: orphans, the elderly, and people with special needs, and also indicates how such activities contribute to the development of empathy, communication, and leadership skills. Educational institutions that actively develop volunteering demonstrate the positive impact of this work on the formation of socially significant competencies of students.*

*The work contains recommendations for higher education administrations on improving volunteer programs, in particular, integrating them into the educational process, creating conditions for motivating young people, and expanding cooperation with other organizations. The author emphasizes the need for further study of the impact of volunteering on the personal development of students and finding new approaches to its popularization among young people.*

**Keywords:** *volunteer work, institutions of higher education, modern methods, student involvement, social responsibility, organization of volunteering, digital platforms, student motivation.*

**Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями.** Волонтерська діяльність у закладах вищої освіти (ЗВО) стала важливим елементом сучасного освітнього процесу. В умовах соціальної нестабільності, підвищеного попиту на соціальну відповідальність, а також необхідності формування активної громадянської позиції, волонтерство набуло значущості не лише як суспільна діяльність, а й як механізм розвитку професійних та особистісних компетентностей молоді. Проте, організація волонтерської діяльності у ЗВО стикається з низкою проблемних питань, серед яких – недостатня інфраструктура для підтримки волонтерських проєктів, нерозвинені механізми мотивації студентів, обмежені ресурси, а також відсутність інтегрованих програм, що дозволяють поєднувати волонтерську діяльність з навчальною.

Актуальність цієї теми зумовлена потребою дослідження і вдосконалення організаційних підходів до волонтерської роботи, що дозволить ефективніше залучати студентів до суспільно важливих проєктів, розвивати їхні навички та формувати соціальну відповідальність.

**Аналіз наукових робіт.** Присвячених організації волонтерської діяльності у ЗВО, пока-

зує, що основна увага дослідників зосереджена на таких аспектах, як мотиви та мотивація студентів до волонтерства, вплив волонтерства на професійний розвиток, а також застосування сучасних інформаційних технологій для залучення студентів. У багатьох роботах (праці Н. В. Зайцевої, П. Р. Ковальчука та ін. (Зьобенко, 2015, с. 50) обґрунтовано, що волонтерська діяльність сприяє розвитку не лише соціальних, а й професійних компетенцій, необхідних для подальшої кар'єри. Однак, попри активне дослідження питання, недостатньо уваги приділяється аналізу ефективних моделей організації волонтерства в умовах ЗВО, включно з використанням цифрових інструментів, партнерських відносин з громадськими організаціями та інтеграцією волонтерства у навчальний процес. Це створює потребу у глибокому вивченні можливостей застосування сучасних підходів, здатних підвищити залучення студентів до волонтерської діяльності та її якості.

**Мета статті** – дослідити виклики, з якими стикаються ЗВО при організації волонтерської роботи, та проаналізувати сучасні методи і підходи, спрямовані на підвищення ефективності залучення студентів до волонтерської діяльності.

**Виклад основного матеріалу.** Як уже зазначалося вище, одним із основних ресурсів

волонтерської діяльності є студентська молодь. Сьогодні важко уявити майбутнє держави без активного залучення студентів до волонтерської діяльності, адже їхня наполегливість, стійкість, творчий підхід та новаторські ідеї сприяють розв'язанню найскладніших суспільних проблем.

Волонтерство серед студентів є важливим напрямом розвитку особистісного та професійного зростання, адже в цьому процесі формуються моральні та гуманістичні цінності майбутніх фахівців. Вища освіта ставить завдання створення сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу студентів, які стануть фахівцями. Приділяється увага необхідності створення можливостей для самореалізації студентів через здобуття знань і навичок із різних джерел. Відповідно, організація волонтерської роботи як частина навчального процесу має стати одним із пріоритетів кожного навчального закладу. Професійна підготовка студентів стане ефективнішою за умов, коли волонтерська робота буде організована спільними зусиллями.

Отримані студентами теоретичні знання надалі поєднуються з практичним досвідом волонтерства. На практиці студенти займаються підтримкою вразливих категорій населення, таких як діти-сироти, літні люди, безробітні, безхатченки тощо, використовуючи свої знання та творчі підходи (Орленко, 2017, с. 98–99).

Розглядаючи волонтерство як ресурс підготовки студентів, слід зазначити, що воно є однією з тих видів соціальної діяльності, що виникає і розвивається у відповідь на запити суспільства щодо створення системи захисту людей.

Згідно з дослідженням Зобенько (2015), для засвоєння знань майбутніми фахівцями доцільно застосовувати інтерактивні методи навчання. Авторка зазначає, що інтерактивність дозволяє розширити зміст поняття «навчання», залучаючи педагогів і студентів до активної співпраці. До популярних інтерактивних методів належать тренінги, дебати, круглі столи, кейс-стаді, дискусії, мозкові штурми, евристичні бесіди та ділові ігри.

Особлива увага приділяється розробці та реалізації студентами соціальних проєктів: у межах практичних занять активно застосовуються тренінгові, ігрові та інші методи, а також проєктні завдання, які враховують особливості спеціалізації. Під час захисту проєк-

тів головними судьями виступають соціальні працівники, педагоги, волонтери, представники громадськості та супервізори (Зьобенко, 2015, с. 51).

Досвід волонтерства у ЗВО широко розповсюджений у США, Німеччині, Італії, Швеції, Данії, Франції, Польщі тощо. Здійснюються різні форми залучення викладачів до волонтерської роботи. Студенти беруть участь у реалізації технологій соціальної роботи з різними категоріями населення: малозабезпеченими, літніми людьми, мігрантами тощо.

Наприклад, у США волонтерство в університетах спрямоване на особистий розвиток студентів. Студенти-волонтери здебільшого працюють із дітьми, позбавленими батьківської опіки, дітьми із затримкою розвитку чи психологічними труднощами. Вони надають психологічну і матеріальну допомогу, проводять консультації та інші види підтримки.

В університетах США створюються студентські організації, що опікуються.

Як було зазначено, студентська молодь є важливим ресурсом для волонтерської діяльності. Без активної участі студентів важко уявити майбутнє держави, адже їхня енергія, креативність, стійкість і новаторський підхід сприяють вирішенню соціальних проблем. Студентське волонтерство є важливим чинником особистісного та професійного становлення, оскільки в процесі цієї діяльності у студентів формуються морально-гуманістичні цінності. Вищі навчальні заклади прагнуть створити умови для максимального розкриття потенціалу студентів, даючи їм можливість для самореалізації через знання та навички з різних джерел. Забезпечення належної організації та підтримки студентів у волонтерській діяльності має стати невід'ємною частиною навчального процесу.

Завдяки волонтерству студенти застосовують на практиці свої знання, допомагаючи вразливим групам населення: сиротам, літнім людям, безробітним, бездомним, використовуючи при цьому свій інтелектуальний і творчий потенціал (Орленко, 2017, с. 48). Волонтерство як частина професійної підготовки є формою соціальної діяльності, що розвивається на основі суспільного замовлення для забезпечення системи соціального захисту. В таблиці 1. продемонстровано: навчальні заклади України з активною волонтерською діяльністю студентів.

Таблиця 1  
**Навчальні заклади України з активною волонтерською діяльністю студентів**

| Заклад освіти                                             | Вид волонтерської діяльності                                                            |
|-----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет | Навчальний курс «Основи діяльності волонтерів»                                          |
| Дніпропетровський національний університет                | Центр соціальних ініціатив і волонтерства допомоги дітям                                |
| Південноукраїнський національний педагогічний університет | Благодійні заходи для збору коштів для дитячих будинків                                 |
| Волинський державний університет                          | Волонтерський клуб підтримки дітей з особливими потребами                               |
| Миколаївський національний аграрний університет           | Школа волонтерів та духовного виховання молоді для патріотичного, культурного виховання |

На думку Зобенько (2015), для формування необхідних навичок студентів слід застосовувати інтерактивні методи навчання. Це розширює зміст поняття «навчання» за рахунок активних методик, які сприяють взаємодії педагогів і студентів (Столярчук, 2018, с. 296).

Форми навчання включають тренінги, дебати, дискусії, мозкові штурми, ділові ігри. Дослідниця наголошує на важливості соціальних проєктів, у яких студенти отримують можливість розвивати навички під керівництвом соціальних працівників, викладачів, волонтерів і представників громадськості.

У різних країнах волонтерська діяльність студентів отримала широке розповсюдження. Наприклад, в університетах США студенти-волонтери активно допомагають дітям, які мають труднощі в розвитку чи психологічні проблеми. Вони надають психологічну та матеріальну допомогу, проводять консультації, займаються просвітницькою діяльністю. У Канаді студенти беруть участь у Національній програмі Pro Vopo, де здобувають практичні навички, надаючи безкоштовні юридичні консультації (Столярчук, 2018, с. 298).

У Данії значна кількість студентів університетів активно займається волонтерством, зокрема допомагаючи людям, які постраждали від насилля або мають важкі захворювання (Stukas, 2014, с. 115). У Німеччині студенти з перших курсів проходять практику в притулках, лікарнях і центрах догляду

за людьми, що потребують підтримки [5]. Схожа ситуація в Нідерландах, де волонтерство студентів спрямоване на допомогу людям похилого віку.

В Україні студентське волонтерство набуває важливого значення, зокрема в процесах розбудови держави. Більше 25 навчальних закладів здійснюють підготовку волонтерів, а студенти здобувають знання з психології, медицини, економіки, соціології та інших дисциплін, що дозволяє їм допомагати різним категоріям населення (Голуб, 2015, с. 162). Такі університети, як Києво-Могилянська академія та Запорізький національний університет, активно сприяють розвитку волонтерства серед студентів.

У райдержадміністраціях, службах соціальної допомоги для самотніх та людей похилого віку, геронтологічних санаторіях, обласних онкологічних лікарнях, міських психоневрологічних диспансерах та лікувально-профілактичних центрах при наркологічних диспансерах студенти-волонтери мають можливість застосовувати набуті навички на практиці (Лях, 2016).

Для студентів Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Григорія Сковороди був створений навчальний курс «Основи діяльності волонтерів», який готує студентів до майбутньої соціально-педагогічної та волонтерської роботи. Курс став популярним серед студентів вищих навчальних закладів України.

У Дніпропетровському національному університеті організовано «Центр соціальних ініціатив і волонтерства», головною метою якого є залучення молоді до волонтерської діяльності. Як зазначено у дослідженні Лях Т., центр займається підтримкою дітей без батьківської опіки та дітей з особливими потребами шляхом надання різних видів допомоги, проведенням благодійних акцій та фандрейзингу (Лях, 2016, с. 3).

Також варто відзначити внесок студентів Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського, які активно проводять благодійні заходи для збору коштів та необхідних речей для дитячих будинків та інтернатів.

Харківський гуманітарно-педагогічний інститут також активно розвиває волонтерство, де студентські групи організовують різні соціальні заходи, допомагаючи закладам для дітей і молоді. Лях (2015) зазначає, що волонтерська діяльність цього інституту почалася з організації свят для дітей у Харківському приймальнику-розподільнику для неповнолітніх (Лях, 2016, с. 3).



У Волинському державному університеті ім. Лесі Українки діє молодіжна організація «Волонтерський клуб», основною метою якої є підтримка дітей з особливими потребами. Студенти проводять з дітьми психолого-педагогічні заняття та допомагають вчителям інклюзивних класів. Лях (2009) визначає напрямки діяльності клубу, включаючи організацію волонтерських акцій, підтримку соціального та культурного розвитку молоді та професійного зростання студентів у соціальній сфері (Лях. 2010, с. 4).

Луганський національний педагогічний університет ім. Т. Шевченка також має активний волонтерський загін під назвою «СОВА», який працює на різних рівнях, від місцевого до міжнародного, залучаючи партнерів для вирішення суспільних проблем.

В Уманському державному педагогічному університеті ім. Павла Тичини діє молодіжний центр «Start», де студенти допомагають у розв'язанні соціальних проблем, таких як злочинність, наркоманія та безробіття.

Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди відзначається діяльністю гуртка «Волонтер», який спрямований на розвиток мотивації до волонтерства та усвідомлення його значущості для суспільства (Кабусь, 2017, с. 9).

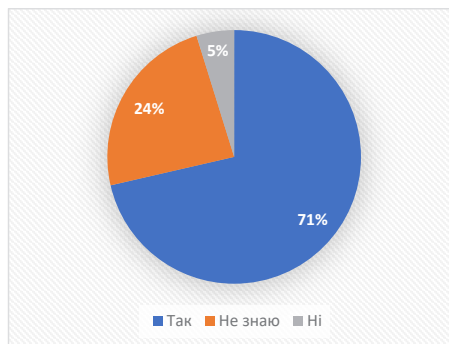
У Миколаївському національному аграрному університеті працює «Школа волонтерів та духовного виховання молоді», яка сприяє патріотичному та культурному вихованню, допомагаючи соціально незахищеним категоріям. Студенти також займаються пропагандою здорового способу життя, проводячи тренінги та відвідуючи притулки для громадян похилого віку та дитячі будинки.

Студенти-волонтери співпрацюють з Державною службою зайнятості України, допомагаючи безробітним знайти підходящу роботу та знайомлячи їх з ринком праці.

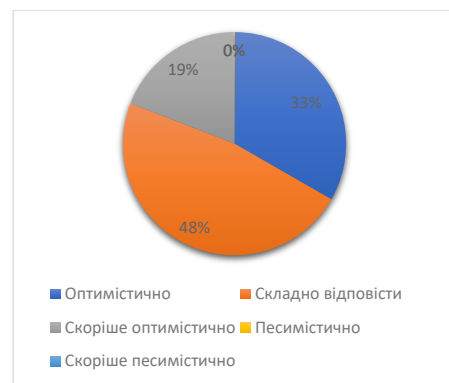
Загалом волонтерська діяльність студентів є важливою складовою їх особистісного та професійного розвитку, що надає можливість проявити ініціативність і креативність, а також отримати цінний досвід у вирішенні соціальних проблем.

У рамках дослідження впливу волонтерської діяльності на студентів закладів вищої освіти було проведено опитування, спрямоване на виявлення їхніх поглядів та мотивації щодо волонтерства. Учасники відповідали на низку запитань, зокрема:

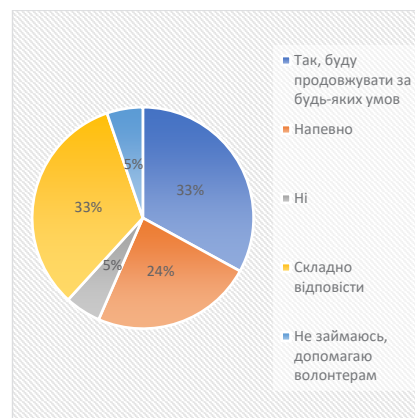
1. “Чи потрібна, на Ваш погляд, підготовка студентів до волонтерської роботи у закладах вищої освіти?” – 71,4% респондентів вважають підготовку до волонтерства необхідною, тоді як 23,8% не впевнені у цьому, 4,8 – ні.



2. “Як Ви оцінюєте стан розвитку студентського волонтерства у вашому регіоні?” – 47,6% студентів зазначили, що їм складно відповісти на це питання, 33,3% оцінюють стан як оптимістичний, а 19% – як скоріше оптимістичний.



3. “Чи плануєте Ви продовжувати займатися волонтерством після завершення навчання?” – Відповіді розподілились таким чином: 33,3% студентів зазначили, що будуть продовжувати за будь-яких умов, ще 33,3% відповіли “напевно”, а 23,8% сумніваються.



Ці результати свідчать про позитивне ставлення студентів до волонтерської діяльності та їх зацікавленість у продовженні волонтерства після навчання.

**Висновки і перспективи подальших досліджень.** Волонтерська діяльність серед студентів українських закладів вищої освіти є вагомим складовою їхнього професійного і особистісного розвитку, сприяючи формуванню важливих соціальних, комунікативних та професійних навичок. На сьогодні волонтерський рух охоплює широкий спектр соціальних, медичних, культурних і просвітницьких заходів, які направлені на підтримку різних верств населення, особливо тих, хто опинився у складних життєвих обставинах. Розглядаючи приклади діяльності студентів-волонтерів у різних вишах України, можна побачити, що вони значно сприяють вирішенню соціальних проблем і допомагають формувати у молоді відчуття соціальної відповідальності та належності до своєї країни.

Значну роль у розвитку волонтерської діяльності відіграють навчальні курси і програми, що пропонують університети для підготовки молоді до роботи у соціальній сфері. Так, у Переяслав-Хмельницькому державному педагогічному університеті ім. Григорія Сковороди було розроблено курс «Основи діяльності волонтерів», який спрямований на підготовку студентів до майбутньої соціально-педагогічної роботи. Це навчання є популярним серед студентів, що свідчить про їхню зацікавленість у здобутті знань, які вони зможуть застосувати на практиці. Подібний підхід спостерігається у Дніпропетровському національному університеті, де створено «Центр соціальних ініціатив і волонтерства», який займається організацією заходів для дітей, що залишилися без батьківського піклування, та для дітей з особливими потребами. Така діяльність сприяє розвитку у студентів емпатії, навичок комунікації та співчуття, що є надзвичайно важливими для професійного становлення у соціально-педагогічній сфері.

Волонтерський рух також включає діяльність, спрямовану на допомогу дітям-сиротам, людям похилого віку, особам із особливими потребами та на пропаганду здорового способу життя серед молоді. Студенти Південноукраїнського національного педагогічного універси-

тету ім. К. Д. Ушинського організують благодійні заходи, збираючи кошти та необхідні речі для дитячих будинків та інтернатів. Студенти Харківського гуманітарно-педагогічного інституту також залучаються до роботи у закладах для дітей, організуючи свята, заходи, бесіди з метою підтримки морального та психологічного стану дітей, що перебувають у складних обставинах. Такий досвід сприяє соціальній адаптації молоді, виховує почуття відповідальності та бажання допомагати тим, хто цього потребує.

Окрім того, волонтерська діяльність студентів часто спрямована на підтримку дітей з особливими потребами та на сприяння їхньому розвитку. Волинський державний університет ім. Лесі Українки, наприклад, заснував молодіжну організацію «Волонтерський клуб», яка надає допомогу дітям з особливими потребами. Студенти організують корекційно-розвивальні заняття, надають психолого-педагогічну підтримку та беруть участь у роботі з дітьми в інклюзивних класах. Завдяки такій діяльності молодь розвиває навички роботи з дітьми, вчиться розуміти їхні потреби та сприяти їхньому повноцінному розвитку. Подібні заходи допомагають студентам відчутти важливість їхньої роботи, сприяють формуванню професійних умінь і навичок та надають безцінний практичний досвід.

Інші приклади, такі як діяльність волонтерських загонів у Луганському національному педагогічному університеті ім. Тараса Шевченка, молодіжного центру «Start» в Уманському державному педагогічному університеті ім. Павла Тичини та гуртка «Волонтер» у Харківському національному педагогічному університеті ім. Г. С. Сковороди, показують, що волонтерство стає невід'ємною частиною університетського життя. Студенти працюють з різними соціальними групами, включаючи осіб з обмеженими можливостями, дітей-сиріт, осіб похилого віку, безробітних, молодь у виправних установах, допомагаючи їм адаптуватися до життя та подолати труднощі. Такі дії є важливими як для розвитку суспільства, так і для самих волонтерів, оскільки вони формують цінні навички роботи у складних ситуаціях, розвивають лідерські та комунікативні здібності, навчають співчуттю та толерантності. Продовження досліджень у сфері студентського

волонтерства має значний потенціал для розвитку нових підходів до виховання молоді, сприяння їхній соціалізації та професійному становленню. Перспективними напрямками є глибше вивчення впливу волонтерської діяльності на формування соціально-емоційних компетентностей студентів, зокрема їхніх навичок емпатії, лідерства, роботи в команді та управління стресом.

Також важливим аспектом для подальших досліджень є вивчення психологічних факторів, які спонукають студентів до участі у волонтерстві, і визначення бар'єрів, що можуть стримувати їхню активність. Дослідження мотиваційної сфери студентів допоможе удосконалити освітні програми, адаптувати їх під потреби різних груп молоді та створити умови для підвищення їхньої залученості у волонтерські проекти.

Іншим важливим напрямом є вивчення впливу волонтерської діяльності на кар'єрний розвиток студентів, зокрема, у яких саме професійних сферах цей досвід є особливо цінним.

Розробка та впровадження методик оцінювання результативності волонтерських програм сприятиме покращенню їх ефективності та дозволить більш детально аналізувати їхній внесок у суспільство.

Крім того, перспективними є дослідження впливу волонтерства на психологічне благополуччя самих студентів. Зокрема, можна оцінити, як волонтерська діяльність сприяє зниженню рівня стресу, підвищенню самооцінки та задоволеності життям. Це дозволить зробити волонтерство ще більш привабливим для студентів, розкриваючи його користь для їхнього власного добробуту та особистісного зростання.

Отже, подальші дослідження у сфері студентського волонтерства можуть не лише підвищити його значення для розвитку молоді, але й сприяти створенню більш глибокої наукової бази, яка допоможе удосконалювати цю діяльність та забезпечувати максимальну користь для суспільства.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Голуб В. Роль волонтерської діяльності в освітньо-науковому просторі суспільства та її значення для державного управління. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2015. 2. 160–178.
2. Голуб В. Основні аспекти взаємовідносин держави та суспільства у сфері волонтерської діяльності: європейський та вітчизняний досвід. *Аспекти публічного управління*. 2016. 3. 12–20.
3. Зобенько Н. Сучасні підходи до підготовки фахівців соціально-педагогічної сфери в умовах класичного університету. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка та соціальна робота»*. 2015. 29. 48–52.
4. Кабусь Н. Варіативні стратегії впровадження системи підготовки майбутніх соціальних педагогів до сталого розвитку соціальних груп. *Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія»*. 2017. 56. 1–11.
5. Лях Т. Зміст і напрями соціально-педагогічної роботи студентських волонтерських груп вищих навчальних закладів. 2016. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/19667004.pdf>
6. Лях Т. Соціально-педагогічна діяльність студентських волонтерських груп. (Дисертація канд. пед. наук). Київ. 2009.
7. Орленко М. Волонтерська діяльність як чинник соціального становлення та консолідації молоді в сучасній Україні. *Молодий вчений*. 2017. 5. 97–100.
8. Столярчук Л. Практична складова частина професійної підготовки бакалаврів у галузі права в університетах Канади. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2018. (61). 295–298.
9. Stukas A., Hoyer R., Nicholson M. Motivations to volunteer and their associations with volunteer well-being. *Canadian Research Article*, 2014, 45, 112–132.
10. Ching C., Wu J. Who is a volunteer? A cultural and temporal exploration of volunteerism. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 2019, 6, 530–545.

#### REFERENCES:

1. Holub, V. (2015). Rol volonterskoj diialnosti v osvitno-naukovomu prostori suspilstva ta ii znachennia dlia derzhavnoho upravlinnia [The role of volunteering in the educational and scientific space of society and its importance for public administration]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy – Collection of Scientific Works of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 2, 160–178 [in Ukrainian].
2. Holub, V. (2016). Osnovni aspekty vzaiemovidnosyn derzhavy ta suspilstva u sferi volonterskoj diialnosti: yevropeyskyi ta vitchyzniani dosvid [Main aspects of state-society relations in the field of volunteering: European and domestic experience]. *Aspekty publicznego upravlinnia – Aspects of Public Administration*, 3, 12–20 (in Ukrainian).

3. Zobenko, N. (2015). Suchasni pidkhody do pidhotovky fakhivtsiv sotsialno-pedahohichnoi sfery v umovakh klasychnoho universytetu [Modern approaches to the training of specialists in the socio-pedagogical field in the context of a classical university]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Pedahohika ta sotsialna robota» Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series “Pedagogy and Social Work”*, 29, 48–52. [in Ukrainian].
4. Kabus, N. (2017). Variatyvni stratehii vprovadzhennia systemy pidhotovky maibutnikh sotsialnykh pedahohiv do staloho rozvytku sotsialnykh hrup [Alternative strategies for implementing the system of training future social educators for the sustainable development of social groups]. *Zbirnyk naukovykh prats «Pedahohika ta psykholohiia» – Collection of Scientific Works “Pedagogy and Psychology”*, 56, 1–11. [in Ukrainian].
5. Liakh, T. (2016). Zmist i napriamy sotsialno-pedahohichnoi roboty studentskykh volonterskykh hrup vyshchyykh navchalnykh zakladiv [Content and directions of socio-pedagogical work of student volunteer groups of higher educational institutions]. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/19667004.pdf> [in Ukrainian].
6. Liakh, T. (2009). Sotsialno-pedahohichna diialnist studentskykh volonterskykh hrup [Socio-pedagogical activity of student volunteer groups]. (PhD Dissertation). Kyiv. [in Ukrainian].
7. Orlenko, M. (2017). Volonterska diialnist yak chynnyk sotsialnoho stanovlennia ta konsolidatsii molodi v suchasni Ukraini [Volunteering as a factor in the social formation and consolidation of youth in modern Ukraine]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 5, 97–100. (in Ukrainian).
8. Stoliarchuk, L. (2018). Praktychna skladova chastyna profesiinoi pidhotovky bakalavriv u haluzi prava v universytetakh Kanady [The practical component of bachelor’s professional training in law in Canadian universities]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova – Scientific Journal of NPU named after M.P. Drahomanov*, 61, 295–298 [in Ukrainian].
9. Stukas, A., Hoye, R., & Nicholson, M. (2014). Motivations to volunteer and their associations with volunteer well-being. *Canadian Research Article*, 45, 112–132.
10. Ching, C., & Wu, J. (2019). Who is a volunteer? A cultural and temporal exploration of volunteerism. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, (6), 530–545.